

Kriminaalmenetluse lõpetamise määrus

Koostamise kuupäev ja koht:	29.05.2023, Tartu
Koostaja ametinimetus ja nimi:	prokurör Kairi Kaldoja
Ametiasutuse nimi:	Lõuna Ringkonnaprokuratuur
Kriminaalasja number:	23210000036
Kuriteo kvalifikatsioon:	KarS § 121 lg 2 p 2
Kahtlustatava nimi (isikukood):	XXXX XXXXXX

Kriminaalasjas toimetati menetlust xxxx xxxxxx ja kannatanu vahel toimunud võimalike süütegude uurimiseks. Menetluse käigus tuvastati, et kahtlustatav on kannatanu suhtes toime pannud kehalise väärkohtlemise 2022. aasta suvel – püüdes kannatanu käest kätte saada kirja, mida kannatanu kirjutas, väänas ta kannatanu käsi, mille tagajärjel tekitas kannatanule valu ja hematoomid. Kuivõrd sel ajal oli kahtlustatav kannatanuga lähisuhtes, on tegu kvalifitseeritud KarS § 121 lg 2 p 2 rikkumisena.

Arvestades toime pandud tegu, kahtlustatava isikut, teo toimepanemise põhjusi ja ka õiguskorra kaitsmise huvisid, leiab prokurör, et kriminaalmenetlus kahtlustatava suhtes on võimalik lõpetada KrMS § 202 sätete kohaldamisega.

Esiteks – kriminaalmenetluse alustamine KrMS § 6 kohaselt ei sea obligatoorseks süüdimõistva kohtuotsuse taotlemist. Võimalus on ka kriminaalmenetlus lõpetada otstarbekuse kaalutlusel KrMS § 202 kohaldamisega. Ka sellisel viisil kriminaalmenetluse lõpetamise eelduseks on teo karistatavuse üldiste eelduste (süüteo koosseisu, õigusvastasus, süü) tuvastamine kahtlustatava käitumises. Antud juhul on prokuröri hinnangul need eeldused tuvastatud, tõendid kinnitavad kahtlustatava süüd KarS § 121 lg 2 p 2 teo toimepanemises.

Teiseks – KrMS § 202 kohaldamise kaalumisel tuleb hinnata toimepanija süü suurust talle etteheidetavas teos. Seejuures on süü suuruse hindamisel väga oluline isiku teo panus kuriteo toimepanemisel, samuti tekitatud kahju liik ja suurus, aga ka seadusandja sätestatud sanktsioonimäär (väiksem sanktsioonimäär viitab väiksemal süüle). KarS § 121 lg 2 p 2 puhul on tegemist teise astme kuriteoga, mille toimepanemise eest on seadusandja näinud ette rahalise karistuse või kuni 5-aastase vangistuse. Kuna seadusandja on selle kuriteo eest ette näinud ka rahalise karistuse, on seadusandja arvates tegemist kuriteoga, mille toimepannuna võib isiku süüd pidada väikseks, kuna seadusandja poolt ettenähtud karistuse väiksemad sanktsioonimäärad viitavad väiksemale süüle.

Süü suuruse hindamisel tuleb arvesse võtta ka KarS §-is 57 loetletut. Kahtlustatav on andnud põhjalikke selgitusi toimunu kohta, samuti avaldanud puhtsüdamlikku kahetsust, et kannatanule haiget tegi. Kahtlustatava selgitustest nähtuvalt oli teo eesmärgiks eelkõige kannatanut kaitsta tema enda eest. Samas mõõnab kahtlustatav, et võis kannatanule käteväänamise käigus haiget teha. Kahetsus, mida kahtlustatav väljendab, on tõenditest tulenevalt siiras ja pole kahtlust, et

süü suurust see mõjutab, muutes süü väiksemaks. Kahtlustatav on enda sõnul korduvalt ka kannatanu ees toimunu pärast vabandanud. Täna enam koos ei elata ja suhtlus on lõppenud.

Kolmandaks – KrMS § 202 seab menetluse lõpetamise tingimuseks ka avaliku menetlushuvi puudumise. Prokurör on seisukohal, et süü suurus ning avalik menetlushuvi on teineteisega väga lähedalt seotud. Iga konkreetse juhtumi puhul on oluline eraldi kaaluda, kas kriminaalmenetluse jätkamisest on võimalik loobuda, arvestades teo toimepanija süü suurust ning ka üld- ja eripreventiivseid kaalutlusi.

Eripreventiivsetel kaalutlustel pole prokuröri hinnangul kahtlustatava kriminaalkorras karistamine vajalik. Ei tema teoeelne (karistusregistrisse kandmata isik) ega -järgne käitumine anna alust arvata, et ta võiks jätkata kuritegude toimepanemist või mitte käituda õiguskuulekalt. Sellist seisukohta kinnitavad eelkõige kahtlustatava enda ütlused, mille usaldusväärsuses ei ole alust kahelda. Kahtlustatav oli teo toimepanemise hetkel enda ameti tõttu inimene, kelle vastu avalikkusel peab olema eriline usaldus ja kellelt oodatakse ka kõrgemate moraalinormide täitmist. Sellele vaatamata ei mõjuta see praegu kuidagi avalikku menetlushuvi.

Nimelt on tõenditest nähtuvalt olnud kahtlustatava teo eesmärgiks hoida ära see, et kannatanu endale viga võiks teha. Prokurör on kogutud tõendeid hinnates seisukohal, et kahtlustatav võis kannatanu varasemast käitumisest ja väljendustest lähtuvalt arvata, et kannatanu võib plaanida ennast vigastada. Seetõttu soovis kahtlustatav näha, mida kannatanu kirjutab, et välistada enesetapukirja kirjutamise võimalus. Sellise tegevuse eesmärk polnud kuidagi kannatanule haiget teha – vastupidi. Samas pidi kahtlustatav nii enda varasema töökogemuse kui teadmiste pinnalt vähemalt kaudse tahtluse tasandil mõistma, et seesugune käteväänamine tekitab kannatanule valu. Küll aga on avaliku menetlushuvi kontekstis prokuröri hinnangul oluline lisaks teo välisele ja juriidilisele pildile ka toimepanija tegutsemise motiiv. Kahtlustatava igapäevatöö sisuks on inimese aidata ja lahendada konflikte. Seetõttu on tema puhul oluline ka nõue kõrgemate moraalinormide täitmise kohta. Samas näitab prokuröri hinnangul selline tegu, et kahtlustatava soov inimesi kaitsta, sh kannatanut tema enda eest kaitsta, oli siiras. Selle juhtumi puhul tõi see küll kaasa kuriteo toimepanemise, kuid arvestades tegutsemise põhjuseid, ei saa kuidagi pidada vajalikuks sellistel motiividel toimepandu eest inimest kriminaalkorras karistada. Seega puudub prokuröri hinnangul kahtlustatava isikust tulenev avalik menetlushuvi, mistõttu ei välista kahtlustatava töötamine ametis, kus eeldatakse kõrgendatud moraalinõudeid, kriminaalmenetluse lõpetamist oportuuniteedi põhimõttel.

Ka ei ole kriminaalkaristus vältimatult oluline üldpreventiivsetel kaalutlustel – nimelt ei ole tegemist seesuguse kuriteo ega kriminaalasjaga, kus kannatanul oleks võimalik ja vajalik enda õigusi kaitsta üksnes läbi lõpetatava kriminaalmenetluse. Kahtlustatav on tehtu pärast kannatanu ees vabandanud, nende elud on läinud erinevat rada ja enam nad omavahel ei suhtle. Samuti ei ole tegemist kriminaalasjaga, mille suhtes avalikkusel peaks olema kõrgendatud huvi igal juhul süüdlastele kriminaalkaristused mõista. Pigem vastupidi – eesmärk on, et inimesed omavahelised suhted korda saaksid.

Kokkuvõtteks – arvestades, et kriminaalmenetluse ese on teise astme kuritegu, kahtlustatava süü ei ole suur ning kriminaalmenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi ja KarS § 56 lg 1 sätestatud üld- ja eripreventsiooni eesmärgid on võimalik saavutada kahtlustatavat kriminaalvastutusele võtmata, leiab prokurör, et käesolevas kriminaalasjas on võimalik kohaldada KrMS § 202 sätteid ning kriminaalasi lõpetada.

KrMS § 202 lg 7 kohaselt võib KrMS § 202 lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel kriminaalmenetluse lõpetada ja kohustused määrata prokuratuur, kui kriminaalmenetluse esemeks on teise astme kuritegu, mille eest karistusseadustiku eriosa ei näe karistusena ette vangistuse alammäära või näeb karistusena ette ainult rahalise karistuse. KarS § 121 lg 2 p 2 näeb karistusena ette rahalise karistuse või kuni viieaastase vangistuse. Seega võib antud juhul kriminaalasjas menetluse lõpetada prokuratuur.

Juhindudes KrMS § 202 lg 1,2 ja 7 ning 206, juhtivprokurör

määras:

1. Lõpetada kriminaalasjas nr 23210000036 menetlus.

2. Määratud kohustuse liik ja tähtaeg:

- maksta riigituludesse 400 eurot, tasumise tähtajaks määrata 29.10.2023.

3. Asitõendid või äravõetud või konfiskeerimisele kuuluvad objektid: salvestised dvd-plaat mobiiltelefoni ja sotsiaalmeediakonto vaatlusega, mis asub kriminaalasja materjalide juures, jätta KrMS § 126 lg 3 p 1 alusel kriminaalasja juurde.

4. Vastavalt KrMS § 206 lõikele 2 tuleb kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia viivitamata saata: xxxxx xxxxxxxx-le.

5. Kannatanul on õigus vastavalt KrMS § 206 lõikele 3 tutvuda kriminaaltoimikuga kriminaalmenetluse lõpetamise määruse koopia saamisest alates kümne päeva jooksul Lõuna Ringkonnaprokuratuuris (Kalevi 1, Tartu). Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sisust arusaamiseks selle teksti tõlkimist emakeelde või keelde, mida ta valdab.

6. Vastavalt KrMS § 207 lõigete 2 ja 3 alusel võib kannatanu põhistatud kriminaalmenetluse lõpetamise määruse saamisest alates kümne päeva jooksul esitada kaebuse Riigiprokuratuurile, mille asukoht on Wismari 7, Tallinn 15188.

Kairi Kaldoja

Olen kohustustega nõus, mulle on selgitatud, et kui ma ei täida määruses määratud kohustust, siis prokuratuur uuendab kriminaalmenetluse. Kriminaalmenetluse lõpetamise määruse sain kätte 29.05.2023.

xxxx xxxxx
